

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE KRZEMIENIEWO**

na lata 2019 – 2021

Krzemieniewo, styczeń 2019 r.

Rozdział I

Wprowadzenie

Program wspierania rodzin dla Gminy Krzemieniewo został opracowany w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Program ten pozwoli na wzmocnienie rodziny, jako fundamentu społeczności oraz zapobiegać patologii środowiska lokalnego. Problemy występujące w rodzinie są często złożone i wymagają natychmiastowych rozwiązań np.: alkoholizm, przemoc w rodzinie, bezrobocie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to problemy najczęściej występujące w rodzinach. Dlatego też rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania poprzez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, służby zdrowia, policję oraz przedstawicieli innych instytucji, które mają bezpośredni kontakt z rodziną. W rodzinach, w których występuje problem opiekuńczo – wychowawczy niezbędna jest pomoc asystenta rodziny. Dlatego też głównym celem programu będzie wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu. Ponadto eliminowanie sytuacji kryzysowych celem wsparcia rodziny, aby dziecko/ dzieci nie musiały opuścić własnej rodziny.

Warto zaznaczyć, iż na lata 2019-2021 została przygotowana strategia rozwiązywania problemów społecznych pozwalająca na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Określa misję oraz wyznacza cele strategiczne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować społeczne skutki kwestii społecznych. Dokument stanowi, zatem podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorców interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do integracji społecznej. Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Krzemieniewie. W pracach nad nią uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, środowisk pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty, kultury, ochrony zdrowia, policji i sądownictwa, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościoła, mieszkańcy gminy oraz eksperci. Strategia stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej. Skuteczność wyznaczonych w niej działań pomocowych będzie zależała zarówno od posiadanych i pozyskanych przez gminę środków finansowych, jak i szerokiej, aktywnej i skoordynowanej współpracy przedstawicieli administracji samorządowej, partnerów społecznych w tym organizacji pozarządowych.

Rozdział II

Podstawy prawne działań ujętych w Programie:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm.).
- ustawa z dnia 12 marca 2014 r., o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).
- ustawa z dnia 26 października 1982 r., o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 2137 ze zm.)
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1030 ze zm.)

Rozdział III

Zasoby gminy

Tabela 1. Instytucje w Gminie Krzemieniewo realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny.

Nazwa placówki/instytucji	Rodzaj działalności
Urząd Gminy	Dowozy dzieci do szkół.
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, poradnictwo, wsparcie asystenta rodziny, prowadzenie zajęć o charakterze profilaktyczno - terapeutycznym .
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Punkt konsultacyjny	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu alkoholowego.
Zespół Interdyscyplinarny	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.
Niepubliczny Zakład opieki Zdrowotnej – Ośrodek zdrowia	Opieka zdrowotna i profilaktyka.
Placówki oświatowo-wychowawcze	Wychowywanie, wykształcenie, nauka.
Gminne Centrum Kultury	Animacja kultury poprzez turnieje , konkursy, imprezy kulturalne.
Rewir Dzielnicowych	Bezpieczeństwo publiczne.

Źródło: opracowanie własne.

Na terenie Gminy Krzemieniewo działają placówki oświatowe (szkoły i przedszkola), które mają na celu wspieranie rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych i bieżących potrzeb w tym zakresie. Są to m.in. wzmacnianie systemu sprzyjającego rozwojowi dzieci,

młodzieży i rodziny, w tym podejmowanie kompleksowych działań edukacyjnych, informacyjnych, interwencyjnych służących zapobieganiu i rozwiązywaniu ich problemów. Podejmowane działania zmierzające do poprawy funkcjonowania rodziny poprzez:

- wspomaganie potencjału rozwojowego rodziny,
- wspieranie rodziców w ich funkcjach opiekuńczo-wychowawczych,
- wspieranie rodziny w zakresie bezpieczeństwa socjalnego,
- objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną,
- poprawa sytuacji dziecka w środowisku szkolnym poprzez wzbogacanie oferty edukacyjnej,
- wzmacnianie systemu norm i wartości gwarantujących prawidłowy przebieg procesu wychowania, - ochronę dzieci i młodzieży przed marginalizacją i społecznym wykluczeniem.

Mieszkańcy gminy Krzemieniewo mogą również korzystać z oferty innych jednostek wsparcia działających poza gminą.

Przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie działa Powiatowy Zespół Wsparcia Rodziny, który prowadzi poradnictwo specjalistyczne. Zespół składa się ze specjalistów: pedagoga pracy socjalnej, terapeuty rodzinnego, specjalisty ds. uzależnień, psychologa i prawnika. Działa również asystent rodzinny, którego zadaniem jest towarzyszenie, wspieranie rodzin dotkniętych kryzysem w postaci alkoholizmu, narkomanii innych uzależnień, rodzin dotkniętych przemocą, chorobą, ubóstwem, niewydolnością wychowawczą, bezrobociem w dokonywaniu i wprowadzaniu konstruktywnych zmian w swoje życie. Natomiast programem zatrudnienia wspomaganego realizowanym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie objęte są zamieszkałe na terenie powiatu leszczyńskiego osoby bezrobotne poszukujące pracy z aktualnym orzeczeniem o niepełnosprawności w wieku od 15 do 64 roku życia. Jednocześnie można skorzystać z porad i terapii w Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Rydzynie i innych poradni specjalistycznych działających na rzecz wsparcia dorosłych i dzieci.

Rozdział IV

Charakterystyka społeczno – demograficzna Gminy Krzemieniewo

Gmina Krzemieniewo położona jest w powiecie leszczyńskim w województwie wielkopolskim. Gmina graniczy z gminami: Rydzyna, Osieczna, Krzywiń, Poniec i Gostyń. Powierzchnia gminy to 113 km².

W skład gminy wchodzi 18 sołectw. Gmina Krzemieniewo jest jedną z siedmiu jednostek samorządu terytorialnego, wchodzących w skład powiatu leszczyńskiego.

Teren gminy zamieszkuje około 8400 osób.

Z analizy danych sprawozdawczych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzemieniewie wynika, że na przełomie lat 2017 - 2018 najczęstszą przyczyną trudnych sytuacji życiowych w rodzinie była długotrwała choroba, ubóstwo i niepełnosprawność.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2. Powody trudnej sytuacji życiowej osób korzystających z pomocy społecznej w Gminie Krzemieniewo w latach 2017 – 2018.

Powody przyznania pomocy	2017		2018	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
ubóstwo	60	148	53	129
przemoc w rodzinie	0	0	0	0
bezdomność	1	1	3	3
potrzeba ochrony macierzyństwa	17	76	22	100
bezrobocie	43	115	33	85
niepełnosprawność	51	128	48	108
długotrwała choroba	63	150	61	144
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	48	148	52	167
w tym :	21	56	21	53
rodziny niepełne	7	43	9	53
rodziny wielodzietne				
narkomania	2	2	0	0
potrzeba ochrony ofiar handlu	0	0	0	0
alkoholizm	8	14	9	18
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	3	4	0	0

Źródło: sprawozdanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Krzemieniewie.

Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było długotrwała choroba. Ważną przyczyną udzielania pomocy było również ubóstwo i niepełnosprawność.

Jedną z form pomocy jest dożywianie dzieci i młodzieży w przedszkolach i szkołach. Pomoc w formie dożywiania dzieci jest przyznawana dla rodzin, których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej.

Podstawą przyznania posiłku jest przeprowadzony wywiad środowiskowy, w toku którego ustala się sytuację osobistą i majątkową osoby lub rodziny ubiegającej o przyznanie takiej formy pomocy.

Posiłki dla dzieci z terenu gminy Krzemieniewo są wydawane i realizowane w szkołach i przedszkolach.

Dane dotyczące dożywiania dzieci i młodzieży z lat 2016 – 2018 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 3. Dożywianie dzieci i młodzieży z Gminy Krzemieniewo w latach 2016 – 2018.

Lata	Ogółem	Przedszkola	Szkoła Podstawowa
2016	40	9	29
2017	39	5	32
2018	45	13	30

Źródło: sprawozdanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krzemieniewie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie od września 2012 r., wspiera rodziny poprzez asystenta rodziny. Asystentura winna być rozumiana jako forma wsparcia a nie przymusu, a więc na zasadzie dobrowolności ze strony dorosłych członków rodziny. Wszystkie rodziny które zostały objęte pomocą asystenta rodziny wyraziły na to pisemną zgodę.

Asystent rodziny, aby skutecznie i efektywnie wywiązać się z nałożonych obowiązków, może równocześnie pracować z nie więcej niż 15 rodzinami. Liczba rodzin winna być ustalana na podstawie złożoności zadań związanych z problemami rodzin (np. ich bezradność, ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm).

Miejszem prowadzenia pracy z rodziną jest miejsce jej zamieszkania lub miejsce przez nią wskazane. Tak więc asystent rodziny swoje obowiązki wykonuje przede wszystkim w środowisku domowym podopiecznych. Realizacja zadań wymaga również podejmowania pracy poza miejscem zamieszkania podopiecznych (np. - pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, sądowych, wizyty w szkole itp.) a także prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną.

Dotychczas (stan na 31.12.2018 r.) wsparciem asystenta rodziny na terenie gminy zostało objętych 19 rodzin a ogółem 56 osób, w tym 31 osób dorosłych oraz 25 osób małoletnich.

Głównymi okolicznościami objęcia rodziny wsparciem asystenta rodziny było: niskie kompetencje opiekuńczo – wychowawcze, w tym zaniedbanie dzieci, niezaradność życiowa dorosłych, alkoholizm, przemoc, bezrobocie.

Dotychczasowe uzyskane efekty ze współpracy z rodzinami to:

- stałe podnoszenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych,
- podjęcie i kontynuowanie leczenia w specjalistycznych poradniach przez dzieci i dorosłych,
- odbycie rehabilitacji zdrowotnej niepełnosprawnych dzieci,
- podjęcie wizyt u stomatologa, nefrologa, chirurga, pediatry,
- podjęcie leczenia z uzależnienia alkoholowego stacjonarnego oraz ambulatoryjnego,
- podjęcie i kontynuowanie terapii psychologicznych, logopedycznych, pedagogicznych,
- uzyskanie orzeczeń o niepełnosprawności,
- złożenie pism i wniosków w danej instytucji,

- uzyskanie orzeczeń i opinii z Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- podjęcie zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej w Kłodzie.

W 2017 r. Sąd Rodzinny w Lesznie wydał postanowienie o zabezpieczeniu 1 dziecka w pieczy zastępczej.

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych i opuszczających pieczę zastępczą w latach 2017 – 2018.

	2017	2018
Liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	3	3
Liczba dzieci z gminy opuszczających rodziny zastępcze	0	0
Liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo - wychowawczych	0	0
Liczba dzieci z gminy opuszczających placówki opiekuńczo - wychowawcze	0	0

Źródło: sprawozdanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie.

Najczęściej udzielaną mieszkańcom gminy formą wsparcia jest pomoc finansowa, głównie w postaci zasiłków celowych i w naturze, zasiłków stałych, okresowych oraz posiłku.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie świadczy również pomoc rzeczową w formie opału i żywności.

Istotną formą wsparcia świadczoną mieszkańcom stanowi praca socjalna. Polega ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczenia poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej (np. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka, Ośrodek Interwencji Kryzysowej, poradnie terapeutyczne, noclegownia, organizacje pozarządowe).

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Tabela 5. Wsparcie rodzin w formie pracy socjalnej w latach 2017 – 2018.

	2017		2018	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ilość rodzin w Gminie Krzemieniewo korzystających z pracy socjalnej	184	514	84	214

Źródło: sprawozdanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie.

Poza powyżej przedstawionymi formami wsparcia GOPS realizował wiele innych inicjatyw na rzecz mieszkańców gminy. Obejmowały one m.in. działania interwencyjne, które podejmowano w sytuacjach szczególnie trudnych, głównie gdy stwierdzono występowanie przemocy domowej,

nieprawidłowości w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci oraz zaniedbania rodzin wobec osób starszych i niepełnosprawnych.

W gminie od roku 2011 działa Zespół Interdyscyplinarny. Zadaniem zespołu interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań i podmiotów wchodzących w skład zespołu oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Tabela 6. Przemoc w rodzinie w Gminie Krzemieniewo w latach 2016 – 2017.

Liczba Niebieskich Kart	2016	2017
Liczba założonych	10	18
Liczba zakończonych	6	16

Źródło: sprawozdanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w gminie świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej.

W ramach realizowanych zadań GOPS przyznawał także świadczenia rodzinne, do których należą: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego specjalnego zasiłku opiekuńczego (od 2013 roku) i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne w Gminie Krzemieniewo w latach 2017 – 2018.

Powody przyznania świadczenia	Liczba rodzin w roku 2017	Liczba rodzin w roku 2018
zasiłek rodzinny	300	270
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	94	81

Źródło: sprawozdanie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie.

W pracy z rodziną ważna jest koordynacja działań różnych instytucji i służb wspierania rodziny. Zatem zakładamy, że praca ta będzie realizowana przez powoływanie grup, w skład których wchodzić będzie w szczególności: asystent rodziny, pedagog, pracownik socjalny, przedstawiciel policji, kurator sądowy. Praca ta powinna skutkować trafniejszą diagnozą problemów, ustaleniem spójnego planu pomocy oraz uruchamiać mechanizmy współpracy z właściwymi instytucjami i służbami.

Rozdział V

Odbiorcy programu

1. rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
2. rodziny, w których występuje problem przemocy,
3. rodziny ubogie i zagrożone ubóstwem,
4. rodziny wielodzietne,
5. rodziny z problemem bezrobocia,
6. rodziny z problemem alkoholowym.

Rozdział VI

Cele programu

Cel główny i cele szczegółowe programu:

- **Cel główny programu:**

1. Celem głównym programu jest wsparcie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz tworzenie warunków sprzyjających jej prawidłowemu funkcjonowaniu.

- **Cele szczegółowe programu:**

1. udzielanie świadczeń pomocy społecznej rodzinom znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, bytowej, które własnym staraniem nie są w stanie sami pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

2. zapewnienie pomocy dla rodzin:

- dożywianie dzieci w szkole,
- pomoc na zakup podręczników szkolnych,
- podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej,
- aktywizacja zawodowa rodzin z problemem długotrwałego bezrobocia,
- zapewnienie wsparcia asystenta rodziny rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo – wychowawcze,
- systematyczne monitorowanie rodzin dysfunkcyjnych przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny oraz innych instytucji, z którymi rodzina ma kontakt (monitorowanie środowisk zagrożonych, w tym uzależnieniami, motywowanie do leczenia, terapii ze szczególnym uwzględnieniem rodzin z dziećmi),
- umożliwienie korzystania ze specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego na rzecz rodzin potrzebujących takiego wsparcia poprzez

współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie oraz z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Lesznie,

- umożliwienie dzieciom uczestnictwa w zajęciach o charakterze profilaktyczno - terapeutycznym.

3. wzrost kompetencji i wzmocnienie współpracy służb, instytucji, organizacji pozarządowych na rzecz dziecka i rodziny:

- umożliwienie doskonalenia umiejętności pracowników socjalnych, asystenta rodziny poprzez udział w szkoleniach i warsztatach,
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Rozdział VII

Realizatorzy programu

Koordynatorem Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie przy współpracy z następującymi instytucjami:

1. Urząd Gminy,
2. Policja – Zespół Dzielnicowych,
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
4. Służba Zdrowia,
5. Placówki oświatowe i pedagodzy szkolni,
6. Zespół Interdyscyplinarny,
7. Sąd Rejonowy w Gostyniu.

Inne instytucje współpracujące przy realizacji programu: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lesznie, Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lesznie, Powiatowy Urząd Pracy w Lesznie, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Lesznie.

Rozdział VIII

Źródła finansowanie programu

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Krzemieniewo na lata 2019 - 2021 są :

1. Środki własne,
2. Dotacja z budżetu państwa,

Rozdział IX

Monitoring programu

Koordynatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Krzemieniewo na lata 2019 - 2021 jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krzemieniewie.